



## «Ακατάλληλο ΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ...»

Γιατί το 1921 η Αγγλική Ομοσπονδία απαγόρευσε να παίζουν ποδόσφαιρο γυναικείες ομάδες

Στις αρχές του 20ού αιώνα, το γυναικείο ποδόσφαιρο στη Βρετανία αναπτύχθηκε σχεδόν τόσο γρήγορα όσο και των ανδρών. Μάλιστα έγινε πολύ δημοφιλές όταν οι άντρες της Βρετανίας έφυγαν για τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το γυναικείο ποδόσφαιρο στη Βρετανία έχει βαθύτερες κοινωνικές ρίζες. Στο Ινβερνές της Σκωτίας του 18ου αιώνα, ανύπαντρες γυναίκες έπαιζαν έναν ετήσιο αγώνα εναντίον των παντρεμένων ομολόγων τους, αν και τα κίνητρα πίσω από το διαγωνισμό δεν ήταν καθαρά αθλητικά. Ορισμένοι ιστορικοί λένε ότι τα παιχνίδια παρακολούθηθηκαν από πλήθος ανύπαντρων ανδρών, οι οποίοι ήλπιζαν να επιλέξουν μια πιθανή νύφη με βάση την ποδοσφαιρική της ικανότητα. Αντιπροσωπεύει την παλαιότερη –και μακράν την πιο παράξενη– μορφή προσκόλλησης του αθλήματος. Ωστόσο, το 1921 η Αγγλική Ομοσπονδία (FA) αποφάσισε να απαγορεύσει το γυναικείο ποδόσφαιρο στο νησί!

Μια από τις μεγαλύτερες παίκτριες εκείνης της εποχής ήταν η Lily Parr. Μεγάλωσε παίζοντας ποδόσφαιρο με τα αδέρφια της στο St Helens, στη βορειοδυτική Αγγλία, και ξεκίνησε την καριέρα της με την τοπική γυναικεία ομάδα σε ηλικία δεκατεσσάρων ετών. Το 1920 πήρε μεταγραφή στην καλύτερη γυναικεία ομάδα της εποχής την Dick, Kerr's Ladies, για την οποία, η

αμοιβή της συμπληρώθηκε από πακέτα από τσιγάρα Woodbine. Κόρη εργάτη υαλουργίας, η Parr ήταν εξαιρετική παίκτρια, ταχύτατη και αριστεροπόδαρη. Ανοιχτά γκέι, σε μια πολύ συντηρητική κοινωνία όπως η Αγγλία του Μεσοπολέμου, ήταν πρωτοπόρος εντός και εκτός αγωνιστικών χώρων. Στη πρώτη σεζόν πέτυχε σαράντα τρία γκολ, ενώ με τη φανέλα των Dick, Kerr's Ladies πέτυχε συνολικά χίλια γκολ!

Με επικεφαλής την τρομερή Lily Parr οι Dick, Kerr's Ladies πρόσφεραν εξαιρετικό ποδοσφαιρικό θέαμα με δεκάδες χιλιάδες φιλάθλους να κατακλύζουν τα γήπεδα. Το γυναικείο ποδόσφαιρο ήταν δημοφιλέστατο, έχοντας «μεγαλώσει» παράλληλα με το κίνημα για το δικαίωμα των γυναικών στη ψήφο. Μετά από λίγο καιρό περίπου 8,4 εκατομμύρια γυναίκες κέρδισαν το δικαίωμα της ισότιμης ψήφου.

## Η απαγόρευση του 1921

Ξαφνικά(!), το 1921, η Αγγλική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία αποφασίζει την κατάργηση του γυναικείου ποδοσφαίρου. Κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου το γυναικείο ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα ήταν ανεκτό καθώς, εκτός των άλλων, από τους αγώνες του συγκεντρώθηκαν μεγάλα χρηματικά ποσά για τους στρατιώτες. Φαίνεται όμως ότι η τεράστια δημοφιλία των γυναικείων ομάδων «τρόμαξε» το αντρικό κατεστημένο της Ομοσπονδίας που είδαν στο πρόσωπο των γυναικών ποδοσφαιριστριών έναν ισχυρό ανταγωνιστή. Στις 5 Δεκεμβρίου 1921, η FA απαγόρευσε στις ομάδες μέλη της να επιτρέπουν το γυναικείο ποδόσφαιρο να παίζεται στα γήπεδα τους, «σκοτώνοντας» το επίσημο γυναικείο πρωτάθλημα. Παράλληλα, η Ομοσπονδία, βάζοντας άλλο ένα εμπόδιο, απαγόρευσε στα μέλη της να διατητεύουν γυναικεία ματς. Στην επίσημη ανακοίνωσή της η Αγγλική Ομοσπονδία έκανε ανέφερε ότι: «...το ποδόσφαιρο ήταν αρκετά ακατάλληλο για γυναίκες και δεν πρέπει να ενθαρρύνεται». Αρκετοί γιατροί συμφώνησαν ότι το άθλημα ενέχει σοβαρό σωματικό κίνδυνο για τις γυναίκες. Όχι για τελευταία φορά, μια ομάδα ανδρών νομοθετεί τι επιτρέπεται σε μια γυναίκα να κάνει με το σώμα της.

Η αντίδραση των γυναικείων ομάδων ήταν άμεση και οργισμένη. Η αρ-

χηγός των Plymouth Ladies δήλωνε ότι η Αγγλική Ομοσπονδία ήταν «εκατό χρόνια πίσω από την εποχή» και χαρακτήρισε την απόφασή της «...καθαρά σεξουαλική προκατάληψη. Κανένα από τα κορίτσια δεν ένωσε κακές συνέπειες από τη συμμετοχή του στο ποδόσφαιρο».

Η ομάδα της Lily Parr, οι Dick Kerr Ladies, έφυγαν το 1922 για περιοδεία στη Βόρεια Αμερική. Η Αγγλική Ομοσπονδία πέτυχε να μην δώσουν αγώνες στον Καναδά, αλλά στις ΗΠΑ τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Οι Dick Kerr Ladies έπαιξαν εννέα ματς, μπροστά σε 10.000 φιλάθλους, κόντρα σε... ανδρικές ομάδες, καθώς το γυναικείο ποδόσφαιρο δεν είχε αναπτυχθεί.

Το 1926 οι Dick Kerr Ladies μετεξελίχθηκαν στις Preston Ladies FC με την Parr να παραμένει στην ομάδα μέχρι το 1951. Το 1966 η Εθνική Αγγλίας κατέκτησε το Παγκόσμιο Κύπελλο και παράλληλα άρχισαν προσπάθειες για την αναβίωση του γυναικείου ποδοσφαίρου. Τρία χρόνια μετά ιδρύθηκε ανεξάρτητη γυναικεία ποδοσφαιρική ένωση καθώς η Αγγλική Ομοσπονδία (FA) αρνήθηκε να άρει την απαγόρευση. Χρειάστηκε η παρέμβαση της ΟΥΕΦΑ το 1971 για να αναγκαστεί επιτέλους η FA να τερματίσει την απαγόρευση στις γυναίκες να παίζουν στα γήπεδά της.

Σήμερα, στη Βρετανία, και πολύ περισσότερο στις ΗΠΑ, το γυναικείο ποδόσφαιρο είναι δημοφιλέστατο. Η ομάδα των ΗΠΑ έχει κερδίσει τέσσερα Παγκόσμια Κύπελλα και τέσσερα χρυσά μετάλλια Ολυμπιακών. Το 2002 η μεγάλη Lily Parr ήταν η πρώτη γυναίκα που μπήκε στο Hall of Fame του Εθνικού Μουσείου Ποδοσφαίρου, ενώνοντας τους θρυλικούς Στάνλεϊ Μάθιους και Μπόμπι Μουρ. Μόλις πριν από δώδεκα χρόνια, το 2008, η Αγγλική Ομοσπονδία (FA) εξέδωσε συγγνώμη για την απαγόρευση του 1921.



# Πεθαίνοντας ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ...

Η ιστορία του «ερυθρόλευκου» Μιχάλη Αναματερού τον Δεκέμβριο του '19

Το όνομα του Μιχάλη Αναματερού πιθανότατα δεν λείπει σχεδόν τίποτα στους σημερινούς φιλάθλους, ούτε καν σ' αυτούς του Ολυμπιακού παρότι ο Αναματερός αγωνίστηκε από το 1935 μέχρι το 1940 με την «ερυθρόλευκη» φανέλα, κατακτώντας τρία συνεχόμενα πρωταθλήματα (1936, 1937, 1938). Ο Αναματερός τον Δεκέμβριο του 1944 σκοτώθηκε σε μάχη εναντίον των κυβερνητικών και Βρετανών στρατιωτών, πολεμώντας στις γραμμές του ΕΛΑΣ της Αθήνας. Ως ακριβής τόπος θανάτου του αναφέρεται η συμβολή των οδών Σατωβριάνδου και Ίωνος, στο Μεταξουργείο, (κοντά εκεί που βρίσκεται σήμερα το θέατρο Περοκέ) περιοχή την οποία έγιναν μάχες σώμα με σώμα, σπίτι με σπίτι. Υπήρξε αναμφίβολα το θέατρο των πιο αιματηρών και σκληρών μαχών της Αθήνας τον Δεκέμβριο του 1944. Το σημείο του θανάτου του για κάποιο διάστημα είχε επικρατήσει να λέγεται ανεπίσημα «μνήμα Αναματερού», αλλά με την πάροδο του χρόνου το γεγονός γρήγορα ξεχάστηκε και το όνομα χάθηκε. Άλλωστε, η ιστορία γράφεται από τους νικητές.

## Η αρχή της ιστορίας...

Με καταγωγή από την Απείρανθο της Νάξου, το χωριό του Μανώλη

Γλέζου, ο Μιχάλης Αναματερός ξεκίνησε από τον Ηρακλή Αθηνών και το 1935 μεταγράφηκε στον Ολυμπιακό, προοριζόμενος για αντικαταστάτης του τελευταίου των Ανδριανόπουλων, του Λεωνίδα, του αποκαλούμενου και «στραβοσουγιά». Αγωνιζόταν στην επίθεση, κυρίως στην αριστερή πλευρά. Ο Αναματερός χαρακτηριζόταν από τον παθιασμένο τρόπο που έπαιζε, την αγωνιστικότητα, την εξυπνάδα και την εξαιρετική αντίληψη των φάσεων. Δεν ήταν τεχνίτης όπως ο Θεολόγος Συμεωνίδης ή γκολτζίος όπως ο Γιάννης Βάζος, αλλά ήταν μαχητικός, κάτι που συγκινούσε τους φιλάθλους της εποχής. Η εφημερίδα ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, στις 2/2/1938, γράφει για τον Μιχάλη Αναματερό: «...Είναι το πιο αμέριμνο ποδοσφαιρικό τζιτζίκι. Ο αντιπροσωπευτικός τύπος του "Ρωμιού ποδοσφαιριστή" που βλέπει τους πάντες και τα πάντα ύποπτα, που ζηηρεύει απότομα, που αγριεύει, που κάνει πνεύμα την ώρα που οι άλλοι είναι λυπημένοι από κάποια ατυχία. Που πετά απροσδόκητα τον ρόλο του κομπάρσου και γίνεται πρωταγωνιστής και δημιουργός, όχι γιατί είναι ανώτερος από τους άλλους σε τεχνική, αλλά γιατί έχει πονηριά και πείσμα...». Ο Αναματερός δεν ήταν... άγιος μέσα στο γήπεδο. Αγριέυε, προκαλούσε, τσακωνόταν. Μέσα στον αγώνα έκανε φανερά και κρυφά φάουλ, κρατούσε από τη μέση τους αντιπάλους τερματοφύλακες, τράβαγε τους αντιπάλους από τις φανέλες κ.λπ. Εξω από το γήπεδο ήταν ζωηρός, πνευματώδης, πεισματάρης και ανυπάκουος. Το 1940, όταν ξέσπασε ο πόλεμος, ο Αναματερός είχε ήδη μια πενταετή πολύ επιτυχημένη θητεία στον Ολυμπιακό. Σταμάτησε αναγκαστικά το ποδόσφαιρο, άφησε υποχρεωτικά τον Ολυμπιακό. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής οργανώθηκε στο ΕΑΜ και στη συνέχεια, ως μέλος του ΕΛΑΣ, πήρε μέρος στα Δεκεμβριανά, όπου έχασε τη ζωή του. Σε αντίθεση με τον Νίκο Γόδα, ο Αναματερός είχε σημαντικότερη πορεία στον Ολυμπιακό. Σε αντίθεση με τον εκτελεσμένο στις φυλακές της Κέρκυρας, Γόδα, στα πέντε χρόνια που έπαιξε ` πρόλαβε να πετύχει πολλά πράγματα, να γευτεί επιτυχίες, να κατακτήσει τίτλους και να προσφέρει πολύ περισσότερα στην «ερυθρόλευκη» ομάδα. Το 1942 ο Αναματερός αγωνίστηκε με τον Γόδα μαζί με τον Βάζο, τον Συμεωνίδη, τον Γραμματικόπουλο, σε ένα ματς κόντρα στον Εθνικό στο οποίο ο Γόδας σκοράρει για πρώτη φορά ως ποδοσφαιριστής του Ολυμπιακού. Στη Κατοχή και οι δυο τους εντάχθηκαν στο ΕΑΜ, ο Γόδας έφτασε να γίνει λοχαγός του ΕΛΑΣ και να πάρει μέρος στην ηρωική μάχη της Ηλεκτρι-

κής στο Κερατσίνι, και στη σκληρή μάχη της Κοκκινιάς, τον Μάρτη του 1944. Τον Δεκέμβρη του 1944 ο Γόδας πολεμάει τους Άγγλους στο νεκροταφείο της Ανάστασης στον Πειραιά και ο Αναματερός στο κέντρο της Αθήνας. Η μοίρα τους διαφορετική. Ο Αναματερός πεθαίνει στο Μεταξουργείο. Ο Γόδας ακολουθεί τη μοίρα των ηττημένων του Δεκέμβρη και εκτελείται τον Ιούλιο του 1945. Οι περιπτώσεις Γόδα και Αναματερού έχουν τόσο πολλά κοινά στοιχεία. Είχαν τις ίδιες αριστερές ιδέες. Αγάπησαν και υπηρέτησαν τα ίδια πράγματα στη ζωή τους, την κοινωνική δικαιοσύνη, το ποδόσφαιρο, τον Ολυμπιακό. Εκτός από συμπαίκτες στους «ερυθρόλευκους» αγωνίστηκαν μαζί και στη Μικτή Πειραιώς.

Ο Μιχάλης Αναματερός ήταν ένα αυθεντικά λαϊκό παιδί, που έβλεπε το ποδόσφαιρο ως διέξοδο από το καθημερινό άγχος της εξεύρεσης εργασίας και βιοπορισμού. Η τελευταία του εμφάνιση με την «ερυθρόλευκη» φανέλα ήταν στις 6 Οκτωβρίου του 1940 στον αγώνα κόντρα στον Κεραμεικό Καμινίων για το πρωτάθλημα Πειραιά, όπου οι «ερυθρόλευκοι» νίκησαν 7-0. Συνολικά, με τη φανέλα του Ολυμπιακού είχε 57 επίσημες συμμετοχές στις οποίες σημείωσε 24 τέρματα, επιδόσεις ασφαλώς αξιόλογες, ιδίως για την εποχή εκείνη που οι αγωνιστικές υποχρεώσεις δεν ήταν πολλές σε αριθμό. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Κατοχή άνοιξε ένα μικρό καφεενεδάκι στην περιοχή του Σταθμού Πελοποννήσου, όπου σέρβιρε φυσικά ο ίδιος.